

Обраћање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на Берлинском дијалогу о енергетској транзицији на панелу „Mission Possible! Challenges and solutions for the Energy Transition“:

„Уважене колеге министри,
Цењени учесници скупа,
Даме и господо,

Чини ми изузетну част и задовољство што сам позван да учествујем на овом престижном скупу, на чему најискреније захваљујем домаћинима – Влади СР Немачке и институцијама и организацијама које су укључене у његову организацију.

Тема енергетске безбедности и транзиције данас је високо позиционирана у раду међународних форума, са фокусом на изазове који се с тим у вези постављају на геостратешком, економском, спољнополитичком и развојном плану. О томе се веома озбиљно разговара и на билатералном плану пошто је то питање кључно и за националну безбедност држава.

{youtube}r2Vvz9p3kw4{/youtube}

Процењује се да ће се потрошња енергије између 2018-2040. повећати за 48%, а највећи пораст ће забележити државе попут Кине и Индије. Највећи раст ће бити код извора обновљиве енергије и нуклеарне енергије, али коришћење гаса, нафте и угља неће бележити пад. Поставља се основано питање да ли економија једне земље може бити безбедна и просперитетна ако не постоји њено поуздано и ефикасно снабдевање енергентима, док је у исто време изложена последицама цикличних криза у области политике и економије? Наравно одговор је негативан.

Интегративни процеси и различите иницијативе у релацијама Запад – Исток и Север – Југ захтевају да инволвирани актери проналазе заједничке интересе и да тако промовишу стабилност како ужих, тако и ширих географских целина. Зато је императив одговорно понашање глобалних актера, међусобно разумевање, и отворени и искрени дијалог, јер је то једини пут за бољи и сигурнији свет у којем желимо да живимо.

Енергетска безбедност и транзиција су једно од приоритетних питања за ЕУ којем Европска комисија последњих година придаје велику пажњу. Приоритети енергетске политике Европске уније постали су диверзификација извора и рута снабдевања и повезивање енергетских тржишта, како би се обезбедило стабилно и дугорочно одрживо снабдевање енергентима.

Република Србија, као кандидат за чланство у ЕУ, ратификовала је Уговор о оснивању Енергетске заједнице са циљем брже интеграције енергетског тржишта Србије у тржиште региона и ЕУ и обезбеђења стабилне инвестиционе климе. Још 2014. године законски су имплементирани одредбе „Трећег енергетског пакета“ ЕУ, а Стратегија развоја енергетике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030, дефинише кључне приоритете енергетског развоја: обезбеђење енергетске безбедности, развој тржишта енергије и транзиција ка одрживој енергетици.

Дозволите ми да се осврнем на изазов са којим се ми у Србији сусрећемо када је реч о обезбеђивању стабилног енергетског снабдевања. Домаћа производња гаса тренутно задовољава око 20% домаће потрошње са очекиваним трендом опадања. У исто време, транспортни систем природног гаса у Србији је линијски, са само једним улазом (из Мађарске) и то ограниченог капацитета, што је недовољно са становишта енергетске безбедности и развоја тржишта. Развој сектора примарно захтева обезбеђење гасоводне инфраструктуре у свим деловима земље и обезбеђење интерконеције са суседним државама. Србија је забринута уколико се остваре најаве о престанку дотока гаса из правца Украјине. Због тога са великом пажњом разматрамо све пројекте који нашој земљи могу да обезбеде стабилно снабдевање енергентима, пре свега природним гасом, а нарочито пројекте у којима Србија није крајњи корисник, већ земља кроз коју ће се одвијати транзит, што ће допринети енергетској стабилности региона.

Тренутна преокупација Србије је изградња двосмерног гасног интерконектора са Бугарском и јачање капацитета гасног складишта Банатски двор, али очекујемо да и Јужни гасни коридор, као и пројекат Турски ток буду шанса за Србију да обезбеди одрживо снабдевање гасом и да као транзитна земља, допринесе енергетској безбедности својих партнера у непосредном и ширем окружењу.

Политичке разлике не смеју да буду разлог ометања пројеката који доноси добробит за шири круг држава и региона. Пример обуставе Јужног тока, за Србију посебно неповољан, управо је такав пример који је онемогућио да Србија, многе земље региона, али и део ЕУ реше многа питања своје енергетске безбедности. За Србију гас нема национални предзнак, већ желимо да на што рационалнији начин обезбедимо гасно снабдевање.

За Србију је Јужни ток била најбоља опција, која није била на штету других, јер смо тиме

решавали питање изградње гасне инфраструктуре (кроз транзитне таксе), а истовремено је такво решење било од интереса за шири регион и ЕУ.

Нажалост, иако нас је ЕУ уверавала да је тај пројекат изводљив и договорен, он није за сада реализован. С друге стране, реалност је да је Северни ток могао бити изузет из Трећег енергетског пакета, а Јужни ток не. Цех су платиле Србија и друге земље региона које су фаворизовале Јужни ток.

Због недовољних количина гаса које су јој потребне, Србија је приморана да користи угљ и друга чврста фосилна горива и тиме надокнађује недостатак других енергетских извора, али је дубоко свесна да тиме значајно загађује своју животну околину. Зато је стратешки приоритет да се изврши енергетска транзиција која ће омогућити коришћење „чистих технологија“ и веће учешће обновљивих извора енергије. То захтева огромна финансијска средства, али сматрам да само квалитетним програмима и пројектима, заједничким деловањем и солидарношћу свих нас можемо овај изазов претворити у развојну и инвестициону шансу.

Као пример успешне сарадње на том плану, поменућу да Србија има разгранату сарадњу са СР Немачком, те се од 2001. реализује програм „Рехабилитација система даљинског грејања у Србији“, са циљем побољшања енергетске ефикасности и побољшања заштите животне средине у шта је до сада уложено око 120 милиона евра. Реализацијом овог пројекта значајно је повећана енергетска ефикасност, побољшан квалитет услуга које топлане пружају грађанима, смањени су губици и трошкови производње и дистрибуције, а смањена је и емисија штетних гасова (СО₂ за 60 хиљада тона годишње). Реализују се и други пројекти који су усмерени на побољшање енергетске ефикасности, повећање коришћења обновљивих извора енергије, развој тржишта биомасе и друго.

Даме и господо,

Енергетска безбедност, привредни развој и заштита животне средине су узајамно повезани, те данас нико не може констатовати да је апсолутно „енергетски безбедан“. За све актере у енергетском сектору отварају се нове могућности, али и нови и високи ризици, уз основно питање како обезбедити довољне количине енергије на економски, енергетски и еколошки прихватљив начин. Енергетска безбедност је данас један од основних услова одрживости модерног друштва и државне политике, као и сарадња на међународном плану, морају пронаћи начине сигурног снабдевања.

Савремено друштво карактерише све већа међузависност националних економија са светским токовима. Појединачне економије су повезане у мултидимензионалну мрежу економских, социјалних и политичких веза. Све државе су у позицији да траже баланс између одређеног степена самосталности и одређеног степена укључености у међународне токове, али све већи број проблема које национална економија не може са успехом да решава неминовно намеће заједничке напоре на међународном плану. Србија се трудила и даље ће то чинити да креативним решењима и инсистирањем на конструктивном дијалогу допринесе у превазилажењу ових питања. Зато на питање у наслову овог панела: Могућа мисија „Mission Possible“ – мој одговор је „уверен сам да

јесте", али њена остваривост зависи од свих нас, мудрости и солидарности да делимо идеје и искуства, уважавамо интересе других и заједнички допринесемо да свако пронађе начин како да унапреди сопствену енергетску безбедност. Уверен сам да, данашњи форум, али и други скупови који ће нас са истим циљем окупљати, могу допринети да се боље разумемо и осмислимо заједничке напоре у дефинисању правог одговора на ове изазове.

Захваљујем на пажњи."